

การประชุมระดมสมองเรื่อง ตามหา Big Data ด้านการเกษตรของประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๕.๓๐ น.
ณ โรงแรมราม่า การ์เด้นส์ กรุงเทพมหานคร

๑. หลักการและเหตุผล

สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเกษตรในปัจจุบัน ผันแปรและเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมากพอสมควร การแข่งขันทางเศรษฐกิจอย่างเสรีขยายตัวอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ชุมชนเมืองและอุตสาหกรรมขยายตัวและเพิ่มจำนวนไปตามพื้นที่ที่มีศักยภาพทางธุรกิจ พื้นที่เกษตรกรรม ที่ความอุดมสมบูรณ์แต่มีมูลค่าทางธุรกิจหรือให้ผลตอบแทนน้อยกว่า ถูกเปลี่ยนแปลงสภาพ และลดจำนวนลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสภาพภูมิอากาศและปริมาณน้ำฝน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ที่ผันแปรไปตามการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ก่อให้เกิดปัญหาทั้งคุณภาพและปริมาณของอากาศและน้ำในพื้นที่การผลิตทางการเกษตร ซึ่งยากต่อการคาดคะเนและตัดสินใจได้อย่างแม่นยำได้ด้วยการสังเกตและประสบการณ์ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวิถีปฏิบัติในการผลิตด้านการเกษตร (การปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์) ของเกษตรกร ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้ ปรับตัว พัฒนาทักษะ แสวงหาโอกาส และลดความเสี่ยง ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูป การตลาด และการขนส่งสินค้าด้านการเกษตรสู่ผู้รับซื้อหรือผู้บริโภค ตลอดจนการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สามารถใช้ประโยชน์ได้สูงที่สุดจึงเป็นสิ่งจำเป็น และช่วยเสริมสร้างและสนับสนุนให้เกษตรกรเหล่านั้นมีความสามารถในการแข่งขันทางการค้า มีความกินดีอยู่ดี และสามารถสร้างความมั่นคงด้านอาหารให้กับสังคม

ที่ผ่านมาเกษตรกรไทยส่วนใหญ่คุ้นเคยกับวิถีปฏิบัติแบบดั้งเดิม การตัดสินใจดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์และการจดจำสิ่งที่เคยได้รับหรือเรียนรู้ มากกว่าการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ หรือระบบดิจิทัลที่เป็นปัจจุบัน จึงเห็นได้อย่างชัดเจนหลายครั้งว่า เกษตรกรไทยประสบปัญหาจากการตัดสินใจหรือดำเนินการผิดพลาด อันเนื่องมาจากการขาดข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ครอบคลุม ถูกต้อง และสอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น ๆ ในขณะที่นักวิจัยและนักวิชาการไทยศึกษาวิจัยปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับการผลิตทางการเกษตร (การปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์) การอารักขา (การดูแลสุขภาพ การป้องกันและกำจัดโรค และการรักษา) การเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูป การสร้างตลาด และการขนส่งผลผลิต โดยมีข้อมูลและแนวทางการจำแนกปัจจัย ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการผลิตทางการเกษตรพอสมควร หากปล่อยสถานการณ์ข้างต้นทิ้งไว้ โดยไม่มีการพัฒนาหรือเชื่อมต่อระหว่างกลุ่มเกษตรกรหรือผู้ผลิตและกลุ่มนักวิจัยนักวิชาการซึ่งมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา

องค์ความรู้ด้านต่าง ๆ แล้ว จะส่งผลให้อุตสาหกรรมการผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของประเทศไทย มีความผันแปร ขาดประสิทธิภาพ และความสามารถในการแข่งขันเชิงการค้า ทั้งในตลาดภายในและระหว่างประเทศ สถานการณ์เช่นนี้ เอื้อต่อความล้มเหลวในการแข่งขันในการผลิตและการค้าทางการเกษตร การนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศมาบริโภคในประเทศไทยจะมีโอกาสเพิ่มมากขึ้น และในระยะยาว สถานการณ์เช่นนี้จะสร้างปัญหาต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของสังคมไทย ด้วยเหตุนี้ การเกษตรของเกษตรกรไทย จึงจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูป เพื่อให้การผลิตภาคการเกษตรมีความเสี่ยงในเรื่องต่าง ๆ ลดลง และมีโอกาสในการแข่งขันเชิงการค้ามากยิ่งขึ้น

ด้วยความพร้อมของเทคโนโลยีการนำเข้าและจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อใช้ในการผลิตพืชและสัตว์ ข้อมูลภูมิอากาศเกษตร ข้อมูลปัจจัยการผลิต เช่น น้ำ ดิน ปุ๋ย การพยากรณ์ศัตรูพืช และการเตือนภัยศัตรูพืชและสัตว์ เทคโนโลยีเซนเซอร์ หรือตัวจับวัดค่าต่าง ๆ โดยอัตโนมัติ ตลอดจนข้อมูลเชิงเศรษฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ซึ่งการประมวลผลและใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อสนองต่อความต้องการใช้ประโยชน์ที่มีความแม่นยำสูง และสามารถเสนอข้อมูลใหม่ที่เป็นประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ครอบคลุมและเข้าถึง เพื่อใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลาผ่านระบบดิจิทัลของโทรศัพท์หรืออุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ ซึ่งเกษตรกรไทยในปัจจุบันเกือบทุกคนมีและใช้ประโยชน์ในการสื่อสารประจำวัน สิ่งเหล่านี้หากนำมาบูรณาการ และพัฒนาให้เป็นระบบดิจิทัลที่พร้อมใช้ประโยชน์ทางด้านการเกษตร จะช่วยให้เกษตรกรไทยมีข้อมูลที่สามารถใช้ประโยชน์ในการเตือนภัย ติดตาม คาดคะเน และตัดสินใจดำเนินการหรือไม่ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ ครอบคลุม และเป็นปัจจุบัน และช่วยให้ตนเองสามารถปฏิรูปวิธีการผลิตทางการเกษตรจากดั้งเดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการเกษตรและส่วนที่เกี่ยวข้องยังสามารถนำไปพัฒนาเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ที่ไม่เพียงแต่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ของเกษตรกร แต่เป็นประโยชน์กับทุกคนที่เกี่ยวข้องกับภาคการผลิตทางการเกษตร เช่น รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐบาล และบริษัทเอกชน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้อุตสาหกรรมการเกษตรในภาพรวมของประเทศไทยมีความเข้มแข็ง สามารถแข่งขันเชิงการค้าในระดับสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยรักษาและสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับสังคมไทย

โครงการพัฒนาการเกษตรไทยสู่ระบบอัจฉริยะด้วยการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Development of Smart Thai Agriculture using Big Data) เป็นโครงการของคลัสเตอร์เกษตร ที่มีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นแกนนำ ภายใต้ความร่วมมือของเครือข่ายพันธมิตรมหาวิทยาลัยเพื่อการวิจัย (Research University Network: RUN) ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย ประจำปี ๒๕๕๙ จากคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เป็นระยะเวลา ๑ ปี ๘ เดือน ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๙ เป็นต้นมา ซึ่งผลจากโครงการวิจัยในครั้งนี้ คือ กุญแจสำคัญที่ช่วยสนับสนุนและผลักดันให้ประเทศไทย ในฐานะประเทศเกษตรกรรมให้เป็นประเทศ Smart Agriculture โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเท่าทันเหตุการณ์ เข้าใจสถานการณ์ สามารถปรับตัวและปรับเปลี่ยนตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่รอบตัว โดยการตัดสินใจใด ๆ จะอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่มีความถูกต้องแม่นยำ เกิดจากการพยากรณ์ที่อาศัยหลักสถิติและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยสนับสนุน สามารถพัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ผลิตที่ใช้นวัตกรรมเสริมสร้างระดับความมั่นใจและนำสมัย ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการผลิตด้านการเกษตร

ที่เป็นฐานเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ ในการนำไปสู่การพัฒนา เพิ่มมูลค่า สร้างคุณภาพชีวิตเกษตรกรและผู้บริโภคที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และสร้างภาวะผู้นำด้านการเกษตรให้กับประเทศไทยในระดับสากลอย่างแท้จริง โดยโครงการฯ ยังคงเดินหน้าพัฒนางานต่อไป เพื่อการสร้าง Big Data ด้านการเกษตรของประเทศไทย ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ขึ้นอย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จึงได้ร่วมมือกับคลังстерเกษตร เพื่อดำเนินการจัดทำโครงการการประชุมระดมสมองเรื่อง “ตามหา Big Data ด้านการเกษตรของไทย” เพื่อจะนำข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมระดมสมอง ไปพัฒนาแผนการดำเนินงานของ โครงการจัดทำ Big Data ด้านการเกษตรของประเทศไทย ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนากระบวนการผลิตทางการเกษตร และกระบวนการต่าง ๆ จนผลผลิตทางการเกษตรถึงมือผู้บริโภค เพื่อให้ประเทศไทย มี Big Data ทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๒. วัตถุประสงค์

ระดมสมองเพื่อหาหรือแนวทางการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะในการจัดทำข้อเสนอโครงการจัดทำ Big Data ด้านการเกษตรของประเทศไทย จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการวิจัย และสร้างแนวทางในการใช้ประโยชน์ Big Data ทางการเกษตร เพื่อรองรับการพัฒนาภาคเกษตรของประเทศไทยในมิติต่าง ๆ ในอนาคต

๓. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางการจัดทำหัวข้อเสนอการวิจัยเรื่องการพัฒนา Big Data การเกษตรของประเทศไทย ที่จะครอบคลุมในทุกมิติ เพื่อจะนำเสนอต่อรัฐบาลหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการวิจัยต่อไป

๔. รูปแบบการจัดประชุม

- การบรรยาย
- การประชุมระดมสมอง

๕. ผู้เข้าร่วมประชุม

นักวิจัย อาจารย์ ผู้ที่สนใจ ทั้งจากภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม จำนวน ๑๐๐ คน

๖. ระยะเวลาในการจัดประชุม

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๕.๓๐ น.

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กองบริหารแผนและงบประมาณการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๖๑ ๒๔๔๕ ต่อ ๔๐๖-๔๐๘

